

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
SZÉCHENYI ISTVÁN GAZDÁLKODÁS- ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYOK
DOKTORI ISKOLA
NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁS PROGRAM

**A MAGYAR ÉS KÜLFÖLDI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI
INTÉZETEK PÉNZÜGYI ÉS GAZDASÁGI
TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Készítette:
Burik Mónika

Témavezető:
Prof. Dr. Balázs Judit CSc

Sopron
2010

Doktori Iskola: Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok

Vezetője: Prof. Dr. Székely Csaba DSc

Program: Nemzetközi gazdálkodás

Vezetője: Prof. Dr. Balázs Judit CSc, egyetemi tanár

Témavezető: Prof. Dr. Balázs Judit CSc, egyetemi tanár

.....
Témavezető támogató aláírása

1. A munka előzményei

A kutatás fő iránya a magyar, szlovák és bajor börtönök összehasonlítása pénzügyi, gazdasági szempontból. A disszertáció egyik kulcskérdése a különböző fejlettségű országok összehasonlítása oktatási, foglalkoztatási, pénzügyi, telítettségi szempontból.

A börtönök az utóbbi időkben igen nagy figyelmet kaptak és kapnak, hogy mennyire tartják be az általuk foglalkoztatott elítéltekre vonatkozó börtön szabályokat. Minden egyes országnak vannak olyan polgárai, akik nem megfelelő módon élnek, bűnt követnek el.

A XX. század második fele - a '90-es évek - igen jelentős változásokat hozott a magyar büntetés-végrehajtási intézmények gazdasági, pénzügyi, helyzetében, a börtönképesség alakulásában, a rabtartás körülményeiben. A büntetés-végrehajtási vállalatok gazdasági társasággá történő átalakítását az 1992. évi LII. tv. és a 126/1992. (VIII. 28.) Kormányrendelet alapján 1993. június 30-ig meg kellett kezdeni. Ezt megelőzte minden büntetés-végrehajtási vállalatot érintő széles körű átvilágítás. Ennek tükrében fogalmazódott meg az igény a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (továbbiakban: Bv.OP) részéről, hogy az elítéltek foglalkoztatásának biztosításához szükségesnek tartják az évenkénti normatív költségvetési támogatás megállapítását, jogszabályok kidolgozását, adókedvezmények biztosítását, az elítélt foglalkoztatás jogszabályban történő deklarálását. A rendszerváltást követő évek számos megoldásra váró kérdést vetettek fel, melyekre a Kormány, az akkori Igazságügyi Minisztérium és a Bv.OP együttműködve folyamatosan keresték a válaszokat. Ennek keretében került sor a Kormány 2211/1995. határozatának meghozatalára, amely a gazdasági társaságok közhasznú társaságokká történő átalakulásáról döntött.

Az elítéltek megfelelő elhelyezését, munkáltatását, életkörülményeit egységesen meghatározzák az európai börtön szabályok, melyeket az Európai Unió ajánlásával igyekeznek megfelelően működtetni a börtönök falain belül.

Európa számos országában a bűnözés növekszik. A szerző által vizsgált országokra is jellemző ez a tendencia.

Az ember rákényszerül elfogadni a szigorú előírásokat, melyek a börtön falai belül érvényesülnek.

Az európai börtönszabályok minden esetben útmutatóul szolgálnak arra vonatkozóan, hogy a börtönben „élők” élet- és munkakörülményeit milyen feltételek mellett kell biztosítani, az „ott élők” életlehetőségeit a lehető legkedvezőbbé tenni.

2. A kutatás alapvető célkitűzései:

- mennyiben felelnek meg az intézetek a 2006. évi Új európai börtönszabályok ajánlásainak, illetve mit tesznek azért, hogy ezeknek megfelelően működtessék a börtönöket,
- milyen gazdasági tevékenységet végeznek a vizsgált intézetekben,
- ezek a tevékenységek mennyire nyereségesek, illetve veszteségesek,
- milyen mértékben járul hozzá az állam a börtönök működtetéséhez,
- az elítélteket a munkavégzés szempontjából milyen bérkategóriákba sorolják,
- mennyi a munkabéruk a vizsgált intézeteken belül az elítélteknek,
- milyen zsúfoltak a börtönök,
- hogyan próbálnak az adott országok a zsúfoltságon enyhíteni,
- mennyiben tudják biztosítani a börtönök az elítéltek ételmezési, oktatási, képzési, kulturálódási, sportolási lehetőségeit,
- hogyan működnek Magyarországon a magántőkéből épült börtönök,
- milyen hatékony a pártfogói munka,
- milyen szerepet töltenek be a civil szervezetek a fogvatartottak gondozásában, utógondozásában,
- milyen mértékű a gyermekek foglalkoztatása a harmadik világban és hazánkban.

3. Alkalmazott módszertan

A szerző gyakran találkozik olyan nehezen megoldandó feladatokkal, melyek hosszú ideje problémát jelentenek a börtönökön belül működő kft-knek. Ezek közé tartozik a magyar és külföldi gazdasági, pénzügyi tevékenységek vizsgálata, valamint az együttműködés, amely hosszabb-rövidebb idő alatt kölcsönös érdekeik egymásra találását eredményezné.

Az alkalmazott módszertanban a primer források felkutatása és elemzése jelenti a kutatómunka törzsét. Ezt kiegészíti a vonatkozó szakirodalom önálló kritikai feldolgozása és

beépítése. Az értekezés módszerét jellemzi az elvi megközelítések és a valós gyakorlat összevetése és összehasonlítása.

A kutatás feltáró jellegű. Módszere az adatgyűjtés, melynek célja a börtönökön belüli kft-k gazdasági együttműködésére való figyelemfelkeltése.

Az adatgyűjtést a kapott adatok rendszerezése, statisztikai módszerekkel való feldolgozása, grafikai ábrák készítése követte.

4. A kutatás hipotézisei

- 1.) A deviáns magatartás kialakulása, okai, következményei
- 2.) A 2006. évi Új európai börtön szabályok előírásai – ezek megfeleltetése a vizsgált országokban. Jogszabályi módosítások szükségessége Magyarországon és Szlovákiában
- 3.) A foglalkoztatási, oktatási, pénzügyi, gazdasági eredményesség az összehasonlított intézményekben, a vizsgált időszak börtönnépességének alakulása
- 4.) A rabtartás költségeinek ismertetése a magyar, a szlovák és a bajor intézetekben
- 5.) A vizsgált országok összevetése foglalkoztatás, bérkategória és munkabér tekintetében
- 6.) Zsúfoltság, telítettség az egyes intézetekben
- 7.) Az egyes intézetek költségvetése a 2004. és a 2009. években
- 8.) Magántökből épült börtönök előnyei és hátrányai
- 9.) A pártfogói felügyelet hatékonysága és a civil szervezetek szerepe a fogvatartottak utógondozásában

A hipotézisek összevetése az eredményekkel

- 1.) A deviáns viselkedés okait kutatva többféle feltételezett válasz lehetséges:
 - az ember alapvető természetéhez tartozik, hogy nem tökéletesen közösségi lény, állandóan lázad a közösség ellen, melyben mégis élni kényszerül,
 - a társadalomnak szüksége van a devianciára, hisz ennek révén alkotja és alakítja folyamatosan normarendszerét, erősíti a közösség integrációját,
 - a teljesen konform társadalom fejlődésképtelen lenne. A fejlődésképeség érdekében a társadalomnak el kell tűrnie a káros devianciát.

A társadalmi normák, értékek egy idő után devalválódnak vagy a társadalmi változások függvényében átalakulnak, a korábbi stabil normák meggyengülnek, ez kedvez a devianciának, illetve a deviáns magatartásformák folyamatosan tovább gyengítik ezeket a normákat. Ugyanis a devianciák mutatnak rá a kialakult normarendszer hiányosságaira, ennek révén az folyamatosan fejleszthető, korszerűsíthető. Egyes deviáns magatartásformák súlyos károkat is okoznak a társadalomnak, ezért a legtöbb deviancia szankcionálható.

A bűnözés társadalmi jelenség, szociológiai aspektusból a deviáns viselkedés egyik formája. A bűnelkövetés nem derült égből villámcsapásként jelentkezik, hanem mindig szoros összefüggésben van a megelőző viselkedéssel.

A büntetés-végrehajtás feladata, hogy a bűn útjára tévedt embereknek lehetőséget ad arra, hogy a büntetés időtartama alatt az elítélt elsajátítsa a civil életvitelhez szükséges alapvető normákat, követelményeket, melyek segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a szabadulás után ennek megfelelően éljenek.

2.) A 2006. évi Új európai börtönszabályok összefoglalják a börtönrendszer működésére vonatkozó ajánlásokat.

Az Európai Parlament 1998. december 17-én hozott határozata az Európai Unión belüli fogvatartási körülményekről szól, melyben ismételten felszólítja a tagállamokat, hogy teljes mértékben alkalmazzák az európai börtönszabályokat.

Európai Tanácsi határozatok, ajánlások is foglalkoznak a büntetés-végrehajtási rendszerek iránti követelményekkel. A büntetés-végrehajtási tevékenység minden elemére található pontosan megfogalmazott ajánlás vagy határozat.

Jogszabályi változtatások Magyarországon

1979-ben adták ki a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 11. törvényerejű rendeletet. A leglényegesebb változások a következők voltak:

- a halálbüntetés eltörlése az Alkotmánybíróság határozata alapján 1990-ben,
- a határozatlan tartalmú szabadságvesztést eltörölte az LIV. törvény 1989-ben,
- 1990 óta őrizetbevételt csak büntető bíróság alkalmazhat és nem rendelheti el rendőrség vagy más hatóság,
- az alkoholisták határozatlan kötelező munkaterápiáját eltörölte a parlament 1990-ben,
- a javító-nevelő munka és a szigorított javító-nevelő munka büntetés eltörlése.

Fő változások az 1993. évi XXXII. törvényben a következők voltak:

- A fogvatartottakkal szemben alkalmazott fegyelmi eljárás és a panasz eljárás a bíróság ellenőrzése alá került.
- Néhány olyan korábbi szabály megszüntetése, amelyek sértették a fogvatartottak jogait és sértették emberi méltóságukat. Néhány korábbi fegyelmi büntetés eltörlése.
- Lehetőség a családdal való találkozásra havonta egyszer.
- Rövid tartamú eltávozás lehetősége a hétvégére bizonyos intézeti típusoknál.
- Az intézet területén kívüli munkavállalás lehetősége jó magaviselet esetén.
- Az enyhébb végrehajtási szabályok megteremtése, amely egy új végrehajtási típust, a nyitott börtönt vezette be a rendszerbe.

2003. július 1-jén új büntetőeljárás törvény lépett hatályba. Néhány új rendelkezés:

- a törvény a korábbinál jobban érvényesíti a feladatok elkülönítését, ezen kívül a funkció megosztás elvét,
- a törvény bevezette a nyomozási bíró jogintézményét,
- a törvény szélesíti a sértett igényérvényesítési lehetőségeit és eljárási jogosítványait,
- olyan egyszerűsített eljárásokat vezetett be, amelyek lehetővé teszik az ügyek differenciált elbírálását,
- a törvény újra bevezette a magyar jogban korábban ismert és alkalmazott óvadékot,
- folyamatban volt a Büntető Törvénykönyv kodifikációja,
- előterjesztették a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szabályozási elveit.

2005. január 1-jén új Büntetés-végrehajtási Kódexet léptettek életbe.

Jogszabályi változások Szlovákiában

Az 1965. évi törvényt kiegészítették azokkal a törvényi jogszabályokkal, amelyek tükrözik a megváltozott társadalmi, gazdasági formát Szlovákiában. A szlovák büntetés-végrehajtási testület és igazságügyi őrség 1992. évben elfogadott törvényét 2001-ben módosították és a 4/2001. számú törvényt, valamint a BTK 59/1965. számú törvényét megújították. Az új BTK 2005. január 1-jén lépett hatályba.

3.) A büntetés-végrehajtási intézetekben jelentős szerepet tölt be a munka. Emellett természetesen kell más foglalkoztatás is, amely elősegíti az elítéltek társadalmi

beilleszkedését. Az Új európai börtönszabályok megfelelő útmutatást ad az elítéltek munkára kötelezésének. A munkavégzés minden mozzanatában érvényesülnie kell a büntetés-végrehajtási követelményeknek. A munkáltatásnál a termelési profilt és a termékszerkezetet a változó munkaerőhöz kell igazítani. Ennek oka a szakképzetlenség, a folyamatosan változó munkaerő. Ebből következően a piaci igényeknek való megfelelést csak korlátozottan lehet érvényesíteni.

Ahhoz, hogy a munkáltatás megfelelő hatékonysággal bírjon, elengedhetetlen az elítéltek oktatása, szakképzése. Az oktatásról tudjuk, hogy jövedelmezősége tér, idő és minőség tekintetében eltér a hagyományos pénzbefektetési konstrukciótól. A humántőkebefektetés nyeresége nemcsak a börtönök alatt, hanem később, szabadulás után is megmutatkozik emberi kvalitásban, életszínvonalban, életminőségben.

4.) A börtönnépesség száma a vizsgált országokban csakúgy, mint Európában növekszik. A létszámnövekedés egyik oka, hogy hosszabbodik a szabadságvesztés időtartama. A szabadság megvonása minden országnak rendkívül magas rabtartási költségeket jelent. Szlovákiának egy elítélt egy napi ellátása 24 euróba, azaz kb. 6 720 Ft-ba, Magyarországnak 8 024 Ft-ba, Bajorországnak 72,20 euróba, azaz kb. 20 216 Ft-ba kerül.

5.) A szerző három börtönben végzett kutatásai során a foglalkoztatást termékek előállítása szempontjából hasonlította össze. Megállapítható, hogy mindhárom intézet igyekezett lehetőségeikhez mérten a szabadságvesztésüket töltő embereknek értelmes napi elfoglaltságot adni.

A szlovák és bajor intézetek a termékeket elsősorban saját maguk állítják elő és értékesítik. Magyarországon elsősorban a bémunka végzése jellemző, mely sokkal kevesebb haszonnal jár, mint a saját termék értékesítése.

Szlovákiában a gyári technológiák sokrétűségének köszönhetően az intézet a munkalehetőségek sokrétű skáláját kihasználja.

A következő üzemek találhatóak a zselizi börtönben:

- cipő üzem,
- bútorgyártás,
- varroda,
- külső építkezés,
- mezőgazdasági tevékenység,

- erdészet,
- húsüzem.

Bajorországban 9 saját üzem, 2 vállalkozói üzem, 2 oktatási üzem, valamint 1 munkaterápiás üzem található.

A bajor büntetés-végrehajtás üzemei a következők:

- cipőkészítés,
- asztalos üzem,
- lakatos üzem,
- varroda,
- nyomda,
- könyvkötészet,
- pékség,
- mosoda,
- külső építkezés,
- mezőgazdasági munkák,
- kertészet.

Vácott is minden üzemegység működtetésére ugyanazok a műszaki, egészségügyi előírások vonatkoznak, mint bármely „kinti” üzemre. A munkák, melyet végeznek igen egyszerűek. Oka a szakképzetlenség.

A következő üzemek találhatóak:

- galván üzem,
- nyomda üzem,
- asztalos üzem,
- konfekció üzem,
- eltec üzem (kábelköteg gyártás),
- labdaüzem,
- cipővarró üzem.
- Contitech, Alu-Rock,

A foglalkoztatás mind a három intézetben a munkavégzést illetően megközelítőleg azonos, viszont a munkába állított létszám már nem ennyire egységes. Vácott a fogvatartotti létszám

610 fő, melyből 285 fő (46,72%), Bajorországban a 658 főből 325 fő (49,39%), Zselizen a 611 fő fogvatartottból 439 fő dolgozik (71,84%).

Magyarországon 6, illetve 3, Bajorországban 5, Szlovákiában a bérkategóriák 4 fajtáját különböztetjük meg. Magyarországon a bérkategóriák eltérőek a vizsgált országokhoz képest, mivel egyes munka-folyamatokban olyan apró fázisok vannak, melyek miatt a munka nehézségi foka szerint kell differenciálni a munkabért.

Magyarországon napi 8 óra munkaidő mellett 24-29eFt, Bajorországban napi 6-7 órás munka után kb. 31-63eFt elítéltbér jár. Szlovákiában napi 5-6 órát dolgoznak az elítéltek, átlagos rabkeresményük kb. havi 30-57eFt.

6.) A telítettségi mutatók a vizsgált intézetekben kimutatták, hogy a legzsúfoltabb börtönök Magyarországon vannak, annak ellenére, hogy már megnyitották a PPP beruházás keretében épült tiszalöki és szombathelyi börtönöket. A másik két ország vizsgált börtöneinek telítettségi mutatói és a tényleges létszám között alig van különbség. Hazánkban jelenleg is 133%-os telítettség jellemzi a börtönöket. A zsúfoltság növekvő problémát jelent számunkra, mert egyre nehezebben lehet teljesíteni az Új európai börtönszabályok ajánlásait.

Az Új európai börtönszabályok ajánlásai alapján a fogvatartottakat lehetőséghez mérten egyszemélyes zárkában kell elhelyezni. Biztosítani kell az egy főre jutó légköbmétert, mozgásteret, a megfelelő világítást, fűtést.

Ezeknek az ajánlásoknak a vizsgált két intézményben, ha nem is a teljesség igényével, de sikerül eleget tenni. Főként a bajorországi Kaisheimben valósul meg az egy személyes elhelyezés. Természetesen ez a vizsgált intézetre vonatkozik, mert a tartományra vonatkozóan a telítettség 104,94%. A zsúfoltságot Bajorországban súlyosbítja, hogy igen magas a külföldi állampolgárságú elítéltek száma, mintegy felével megnöveli az elítélt létszámot a tartományban. Szlovákiában a telítettségi mutató mindössze 88%, mellyel optimális feltételeket teremthetnek a börtönökben élőknek.

A zsúfoltság enyhítésére alternatív büntetési módokat lehetne bevezetni. Ezekkel az alternatív szankciókkal egyelőre igen óvatosan bánnak az országok.

7.) Magyarországon a 2004. évhez viszonyítva 2009-ben mind az intézményi beruházás, mind az intézményekre fordítandó felújítás összege csökkent. A gazdasági társaságok a 2004.

és a 2009. években is lehetőségeik szintjén megvalósították a fogvatartottak foglalkoztatását. 2004. évben nyereséget, azonban 2009-ben veszteséget értek el. A szlovák intézetek is igyekezett a költségvetést nem túllépni, de az elítélteket igen eredményesen foglalkoztatták, így mindkét évben többletbevételre tettek szert. A bajor büntetés-végrehajtás is hasonlóan zárta a két vizsgált időszakot. Az elítélt munkáltatásból származó jövedelem itt is pozitív eredményt mutat.

8.) A magyar büntetés-végrehajtás legnagyobb problémája a zsúfoltság. E probléma megszüntetésére a PPP modell létrehozása vált a legcélravezetőbb megoldássá, mely szerint magántőke bevonásával került sor büntetés-végrehajtási intézetek építésére. A tervezés, beruházás és üzemeltetés a magánvállalkozó feladata, míg a biztonság, a nevelés, a szállítás az államhoz tartoznak. A magánfinanszírozás megjelenése érvek és ellenérvek sorát veti fel.

érvek a magánüzemeltetés mellett:

- lehetővé teszi a gyorsabb és hatékonyabb finanszírozást,
- csökkenti a pazarlást, mert az korlátozza a profitot,
- elkerülhetők a fáradságos közbeszerzési eljárások, a magánbefektetők így jobb árakat érhetnek el a beszállítóknál,
- versenyre készíti az állami szektort a minőség javítása és a költséghatékonyság érdekében,
- új és különleges szaktudás áramol be a rendszerbe,
- a magánfinanszírozás gyorsabb beruházásaival jobban csökkenti a túlzúfoltságot, mint az állami szektor,
- a magánüzemeltetők szerződésük meghosszabbítása érdekében ösztönözve vannak a fogvatartottakkal szembeni emberséges bánásmód alkalmazására,
- a magánfinanszírozás esetén a munkaadó kevesebb problémával tud a rossz munkaerőtől megválni,
- a magánfinanszírozással átláthatóbbak a költségek.

érvek a magánüzemeltetés ellen:

- elveszi az állami alkalmazottak munkahelyeit,
- hosszú távon gátolja a piaci versenyt,
- csökkenti a minőséget a gazdaságossági kényszer miatt,
- csökkenti az összhangot más állami szervekkel (rendőrség, bíróság, ügyészség)

- új talajt teremtet a korrupciónak,
- csökkentti az állam felelősségeit, így csökken a börtönök fegyelme.

9.) A pártfogók és civil szervezetek feladata, hogy az elítélteknek szabadulást követően segítséget nyújtson a társadalomba való beilleszkedéshez, valamint munkavállalás, lakhatási körülmény, anyagiak tekintetében. Magyarországon és Szlovákiában a pártfogói felügyelet hatékonysága alacsony, Bajorországban magas. Ez abból következik, hogy az előbbi két országban a pártfogói felügyeleti létszám elenyésző a több ezer elítélthez képest, ezzel ellentétben Bajorországban a pártfogói felügyelet feladatai részletesen kidolgozottak. Szükségszerű lenne, hogy a pártfogó felügyelet jól működjön, mert ezzel elejét lehetne venni az elkövetendő bűncselekményeknek, esetleg csökkentené a bűnelkövetések számát.

Új tudományos eredmények

A disszertáció egyedülálló a tekintetben, hogy három különböző ország büntetés-végrehajtási intézményét mutatja be gazdasági, pénzügyi, foglalkoztatási szempontból.

Az interjúk során kapott adatok, információk azonos szempontok alapján kerültek összehasonlításra. A kapott eredmények láthatóvá teszik, hogy egy-egy ország milyen mértékben tudja anyagilag támogatni a büntetés-végrehajtást, illetve mennyiben felelnek meg az intézetek a 2006. évi Új Európai BörtönSzabályoknak.

- A kutatómunka fontos eredménye, hogy a vizsgált országokról egyszerűen áttekinthető összehasonlító elemzés készült.
- A kutatás során beigazolódott, hogy a börtönök zsúfoltak. A büntetés-végrehajtási intézetekben napi problémát jelent az elítéltek munkáltatása, a szabadulás utáni beilleszkedés a civil életbe.
- A disszertáció további fontos eredménye, hogy rámutat az Európai Unió országok büntetés-végrehajtási intézeteinek gazdasági helyzetéből adódó működésbeli és lehetőségbeli különbségeire.
- Bebizonyosodott, ha a büntetés-végrehajtási vállalatok egymással kommunikálnak, akkor nagyobb esélye van annak, hogy hatékonyabb termelőmunkát végezzenek. Ennek bizonyítékául szolgál, hogy a szerző kutatása során ellátogatott a szlovák zselizi büntetés-végrehajtási intézetbe. Az ottani információk alapján Váci Fegyház és Börtönnek sikerült felvenni a kapcsolatot Rieker Cipőgyár Szlovákiában kihelyezett részlegével. A tárgyalások eredményeként váci intézet elítéltej részére sikerült munkát kapni, s ez a munkakapcsolat a mai napig fennáll.

Következtetések, javaslatok

Az ismertté vált bűncselekmények bárhol a világon a lakosság vagyoni- és személyi biztonságát sértik, az életminőséget befolyásolják. Az Európai Unióhoz csatlakozó országok büntetés-végrehajtási intézeteinek egy egész folyamatot kellett megváltoztatni ahhoz, hogy az ajánlásoknak megfelelően működtethessék intézeteiket, míg a már Európai Unió tagország részéről nem kellett törvényerejű rendeletekkel összehasonlítást végezni, mert azok az országok a büntetés-végrehajtási törvényeiket eleve az Európai Börtönszabályok elvárásainak megfelelően alakították. A 2006. évi Új Európai Börtönszabályok hangsúlyozza, hogy a börtönrendszert a fogvatartottakkal való bánásmódra kell alapozni. A megfelelő bánásmód önmagában is cél, egyszersmind biztonsági tényező. A szabályok nem egyoldalúak, megmutatják az alapelveiket, amelyek segítségével a börtön céljai az őrizet és az intézményes cél egyensúlyban tarthatók egymással. A börtönszabályok az egyetlen lehetséges megoldást mutatják, amelyek megfelelnek a civilizációs normáknak és az emberi méltóságról alkotott elképzeléseinknek.

A szerző három ország szervezeti felépítését, zsúfoltságát, rabtartási költségeit, elítélt munkabéreit, oktatását, pártfogói felügyeletét vizsgálta.

- Magyarország és Szlovákia szervezeti felépítése azonosnak mondható, míg Bajorország abban tér el, hogy a középírányító szerv – amely Magyarországon és Szlovákiában az Országos Parancsnokságnak felel meg – nem létezik.
- A statisztikai adatokból megállapítható, hogy a legzsúfoltabbak a magyar börtönök. A zsúfoltság enyhítésére Magyarországon 2007. évben Tiszalökön, 2008. évben Szombathelyen magántőke bevonásával új férőhelyeket létesítettek. A zsúfoltság csökkentése szempontjából meggondolandó lenne az alternatív büntetési módok alkalmazása is.
- A rabtartás költségeinek azonossága, illetve különbözősége az adott ország életszínvonalával magyarázható. A szerző által vizsgált országok tekintetében Bajorországban a legmagasabb, Szlovákiában a legalacsonyabb. A magyar rabtartás költsége minimális eltérést mutat a szlovákokhoz képest.

- A munkabérek tekintetében Bajorországban a legmagasabbak, Magyarországon a legalacsonyabbak.
- Az elítéltek szakmai képzésénél figyelembe kell venni a munkaerő-piaci igényeket. Cél olyan szakmák kiválasztása, melyek rövid idő alatt, gyorsan elsajátítható ismereteket közvetítenek és államilag elismert végzettséget adnak.
- A vizsgált országok elítéltlétszámához viszonyítva a pártfogói felügyelők, utógondozók száma elenyésző.

Az eddigi kutatások alapján javasolja a szerző:

- hogy érdemes lenne tovább kutatni a vizsgált országokon kívül a többi Európai Unió országokban lévő büntetés-végrehajtási intézetek pénzügyi, gazdasági helyzetét, az elítéltek oktatását, foglalkoztatását,
- hogy kövessék nyomon a szabadult elítéltek munkába állását, a pártfogói felügyelet hatékony működését,
- hogy a pártfogók létszámát a jelenlegi többszörösére emeljék,
- hogy a minisztériumok nagyobb összegeket tervezzenek a költségvetésben a pártfogói felügyelet hatékonyabb működtetéséhez,
- hogy a civil szervezetek milyen hatékonysággal nyújtanak segítséget a szabadulás után a társadalomba való beilleszkedésben,
- a büntetés-végrehajtási vállalatok minél több saját terméket állítsanak elő, melyeket saját üzlethálózatukon keresztül értékesítsenek,
- az értékesítést megelőzően megfelelő marketinghálózat kiépítése valósuljon meg,
- a büntetés-végrehajtási vállalatok hatékonyabb pénzügyi, gazdasági működése érdekében szükséges lenne az országok közötti folyamatos tapasztalatcserére, kommunikációra.

Publikációk az értekezés témakörében

1. Bartus Sándor Tamás – Burik Mónika (2005): Gazdasági folyamatok be nem tartott jogszabályok. Tudomány Ünnepe Konferencia Dunaújváros, ISSN szám: 1586-8567
2. Burik Mónika – Bartus Sándor Tamás (2005): A hosszúidős elítéltek kezelése és a velük való bánásmód. Tudomány Ünnepe Konferencia Dunaújváros, ISSN szám: 1586-8567
3. Burik Mónika (2007): A bűnelkövetés okainak gyakorlati oldalról történő megközelítése kérdőíves módszer és riport alapján. A Magyar Tudomány Hete Konferencia Dunaújváros, ISSN szám: 1586-8567
4. Burik Mónika (2007): A magyarországi elítéltek iskolázottsága, műveltsége. A Magyar Tudomány Hete Konferencia Dunaújváros, ISSN szám: 1586-8567
5. Burik Mónika (2007): A pártfogó felügyelet helyzete, működése Magyarországon. A Magyar Tudomány Hete Konferencia Dunaújváros, ISSN szám: 1586-8567
6. Burik Mónika: A deviáns magatartás kialakulásának elméleti okai és a bűnözés alakulása Magyarországon 1965-2009 között. Gazdaság és Társadalom (megjelenés előtt, leadva 2010. évben)
7. Burik Mónika: Az illegális migráció és a bűnözés összefüggései Magyarországon. Börtönügyi Szemle (megjelenés előtt, leadva 2010. évben) ISSN szám: 1417-4758
8. Burik Mónika (2010): Gyermekmunka a XX. és a XXI. században. Váci Napló, XIX/81. szám 2010. október 12. ISSN szám: 1216-4313
9. Burik Mónika: A Public Private Partnership modell alkalmazásának szükségessége. Szakmai Szemle (megjelenés előtt, leadva 2010. évben)

Idegen nyelvű publikáció:

1. Mónika Burik: The Hungarian prison service system and its enterprises. Tradecraft Review (megjelenés előtt, leadva 2010. évben)